

Kinas militära modernisering – några observationer efter militärparaden

Per Olsson och Christopher Weidacher Hsiung

Den 3 september genomförde Kinas kommunistparti (KKP) en omfattande militärparad för att fira 80-årsdagen av segern över det kejserliga Japan under andra världskriget. Paraden gästades av bland andra Vladimir Putin och Kim Jong-Un, innehöll över 12 000 soldater och en mängd ny militär utrustning. Detta memo redogör för ett antal av de observerade nya vapensystemen och diskuterar vad de säger om Kinas militära modernisering i stort.

DET VAR EN stor mängd ny militär utrustningen som rullade längs Chang'an-avenyn, paradgatan i Kinas huvudstad Peking. En del av dessa högteknologiska vapensystem var kända för Kina-bevakare sedan tidigare, medan andra kom som en överraskning. De internationella kommentarerna har varit många. Inte minst långräckviddiga hypersoniska robotar, obemannade farkoster för luft, sjö och mark samt ett antal nya plattformar ur Kinas växande kärnvapenarsel fängade en hel del uppmärksamhet bland observatörer.

Paraden innehöll dock en mängd olika spetsiga vapensystem. Att döma av yttre egenskaper, följer dessa många av de senaste internationella trenderna inom vapenutveckling. Samtidigt finns tydliga tecken på att kinesiska Folkets befrielsearmé (hädanefter omnämnt med sitt engelska namn PLA) i allt större utsträckning väljer egna lösningar på utmaningar, snarare än att bara följa vad andra gör. Med andra ord har PLA nått en högre mognadsgrad i sin militära modernisering. Nedan följer (en bred, men långt ifrån heltäckande) beskrivning av militär utrustning från paraden för att exemplifiera påståendet ovan.

Det är värt att notera att en del av de nya vapensystemen som visades är att betrakta som prototyper snarare än färdiga system. Givet mönster från tidigare parader kommer merparten att tas i tjänst inom kort, om de inte redan är i tjänst.

NÄSTA GENERATIONS VAPEN PARADERAS

Bland bepansrade fordon var den största nyheten den medeltunga stridsvagnen ZTZ-100 och stridsfordonet ZBD-100. Dessa nästa generationens fordon har gemensamt chassi och drivs av en hybridmotor. Stridsvagnen ZTZ-100 har obemannat torn och aktiva skyddssystem, vilket är i linje med utvecklingen i andra länder, men kineserna vågar också tänka annorlunda. Stridsvagnens huvudbeväpning har gått ner till 105 mm, från tidigare 125 mm, tvärs emot prototyper med större kaliber i många andra länder. Stridsfordonet bär också betydligt färre soldater än tidigare kinesiska och internationella pansarskyttefordon, istället är ZBD-100 mer att betrakta som ett eldunderstödsfordon med ett fåtal vapenspecialister ombord. Dessa val gällande materielutveckling utgör naturligtvis ett risktagande, men också en högre grad av självsäkerhet.

Paraden innehöll också en rad nya luftburna stridsfordon, vilka ökar Kinas förmåga att luftlandsätta lätta mekaniserade förband. De har också gemensamt chassi, vilket underlättar underhåll och logistik. Raketartilleripjäsen PCL-191, kinesiska svaret på amerikanska HIMARS, utgör ingen nyhet i sig. De två varianterna som visades upp var dock en tydlig signal på hur nära teknologifronten Kina har kommit, åtminstone sett till rena räckvidder. Varianten med åtta robotar har 300 km räckvidd, motsvarande amerikanska ATACMs

och varianten med två massiva robotar med estimerade 500 km räckvidd, är svar på USA:s senaste PrSM-robot.

Över paraden flög det befintliga femte generationens stridsflygplan J-20 tillsammans med de nya femte generationens stridsflygplan J-35 och J-35A. Här följer man ett tydligare amerikanskt mönster där den större J-20 är tänkt att motsvara F-22 i en tydligare jaktroll medan J-35A som PLA:s flygvapens motsvarighet till F-35A och J-35 som Kinas svar på den amerikanska flottans F-35C för såväl jakt som attack mot ytmål.

Flottans fartyg ingick inte i paraden, men det gjorde däremot en hel del av deras senaste beväpning. Dessa påstås ha långa räckvidder och extremt höga hastigheter. Den hypersoniska YJ-20 som visades upp, liknar den ballistiska sjömålsrobot som tidigare testats på Kinas stora Typ 055-jagare. Den hypersoniska glidfarkosten YJ-17 bygger också kring extrema hastigheter, men har en annan anfallsbana. YJ-19 är en hypersonisk kryssningsrobot för sjömål, motsvarande Rysslands Zirkon. Den ser ut att vara utrustad med scramjet och är sannolikt avsedd att avfyras från ytstridsfartyg och potentiellt ubåtar. Den supersoniska sjömålsroboten YJ-15 använder ramjet och är den minsta av de nya robotarna, den prioriterar sannolikt manöverbarhet och kan anfalla nära vattenytan. Storleken tillåter att den bärs på mindre ytstridsfartyg och potentiellt det hangarfartygsburna stridsflygplanet J-15. Sjömålsroboten YJ-18C liknar sina föregångare, subsoniska med supersonisk sprint, men denna variant har högre grad av signaturanpassning. Versionen som visades upp är till synes markbaserad, men bör kunna modifieras till en fartygsburen version, om en sådan inte redan finns. Dessa olika sjömålsrobotar ger PLA en mängd möjligheter att överväldiga förvarssystemen hos en motståndares fartyg.

I paraden syntes också de långräckviddiga luftvärnsrobotarna HQ-19 och HQ-29, bägge med potentiell anti-ballistisk förmåga. Luftvärnsroboten HQ-9C har försetts med en booster-raket för ökad räckvidd, men är smalare än tidigare HQ-9-varianter, vilket potentiellt möjliggör för fartyg att bära två istället för en i varje missilcell. Laservapen som stora LY-1 och det mindre fordonsburna systemet samt väldigt stora mikrovågsvapen visades också upp. Denna utveckling visar att PLA satsar på anti-ballistiska och anti-satellitförmågor samt tar drönerhotet på allvar.

MASSOR MED OBEMANNAT

PLA satsar även stort på egna drönare, en stor mängd obemannade vapensystem visades upp. Dessa bestod dels av obemannade markfordon, i utföranden av olika typer av stridsfordon samt ett obemannat ingenjörsfordon.

Dessa skulle kunna spana och utgöra farliga uppdrag såväl lättare infanteriförband som tyngre mekaniserade förband. Även så kallade "robotvargar" visades upp, robohundar som kan spana och bära handeldvapen.

Den stora beväpnade obemannade flygfarkosten GJ-11 har visats i tidigare parader. I vilken grad PLA använder dessa är okänt, men de kan tänkas verka från hangarfartyg såväl som från Kinas senaste Typ-76 amfibiefartyg med elektromagnetisk katapult. Den tidigare kända bestyckade obemannade flygfarkosten Wing Loong-3, som har slående likheter med sin amerikanska motsvarighet Reaper, visades också upp. Mer anmärkningsvärt och innovativt var de fyra typer av obemannade flygande system som följde. Dessa liknade till det yttre de nästa generations stridsflygplan, så kallade J-36 och J-50, som Kina uppvisade flygande prototyper av december 2024. Dessa yttre likheter kan tolkas som att de obemannade systemen är tänkta att utgöra så kallade "loyal-wingmans" till de framtida stridsflygplanen. Systemen är sannolikt inte i tjänst än, men är en signal om förmågeinriktning. Detta är i linje med hur andra länder tänker kring framtidens stridsflyg där bemannade och obemannade system samverkar.

Därtill fanns obemannade undervattensfarkoster för underrättelseinhämtning, en obemannad ubåt och torpedliknande "intelligent mina", plattformar som potentiellt kan befinna sig inaktiv länge för att sedan anfalla ett större fartyg när den aktiveras. Där fanns ännu en ubåtsliknande obemannad farkost med sensorer, möjligtvis för spaning och vapenverkan. Man visade också upp ett obemannat fartyg som potentiellt skulle kunna användas för kustnära patrullering och minröjning.

KAPABEL KÄRNVAPENTRIAD

Det har länge spekulerats huruvida Kina besitter en fullt kapabel kärnvapentriad, det vill säga förmågan att avfyras kärnvapenbestyckade ballistiska robotar från land, luft och hav. Sedan tidigare har Kina en relativt omfattande landbaserad robotarsenal, vilken till största delen utgörs av ett antal olika interkontinentala ballistiska robotar (ICBM) i olika varianter. Kina besitter även havsbaserade system med sina sex strategiska ubåtar (SSBN) av så kallade Jin-klass (Typ 094) och tillhörande ballistiska robotar. Oklarheter har dock funnits vad gäller Kinas luftbaserade förmåga.

Under paraden visade Kina för första gången offentligt upp nya luftburna ballistiska robotar (ALBM), omnämnda som JingLei-1 (JL-1). Dessa robotar kan bestyckas med kärnvapenstridspetsar och är enligt bedömare även MARV-kapabla (det vill säga att roboten kan

manövrera under återinträdet genom atmosfären vilket ökar precisionen). JL-1 kommer förmodligen bäras av Kinas strategiska bombplan H-6N, en variant av den tidigare H-6, och med möjlighet att luft-tankas vilket ökar flygräckvidden och uthålligheten i luften. Uppvisandet av JL-1 bekräftar därmed att Kina har en kapabel triad och numera tillhör en liten exklusiv skara kärnvapenstater med den förmågan.

Den senaste ballistiska roboten som kan avfyras från strategiska ubåtar (SLBM) visades också upp. Den går under beteckningen JL-3 och är en betydande uppgradering från existerande JL-2 som finns på Jin-klassen. Denna variant har längre räckvidd (upp till 10 000 km) är troligtvis MIRV-kapabel (det vill säga bestyckad med flera stridspetsar vilka kan manövreras individuellt till olika mål så att flera mål kan nå samtidigt) och kan nå kontinentala USA om den avfyras från Kinas territoriella vatten.

Vad gäller den markbaserade kärnvapenförmågan visade Kina upp tre delvis eller helt nya ICBM:er: DF-5C, DF-31BJ och DF-61, vilka ytterligare förmodas stärka Kinas strategiska avskräckningsförmåga. Mest iögonfallande var DF-61:an, vilken enligt tidigare spekulationer kan utgöra Kinas nästa generation av ICBMs. Lite är känt om DF-61:an i nuläget men givet dess storlek och likhet med en annan markmobil variant, DF-41, är den sannolikt även MIRV-kapabel. DF-31BJ utgör en ny silo-baserad ICBM som förmodligen ska utplaceras i något av de tre stora silofält Kina byggt de senaste åren och DF-5C är en flytande bränslerobot med förbättrad global räckvidd, större hastighet, och bättre precision vilken bestyckas med en multimegatonladdning.

Kinas förbättrade kärnvapenförmågor, samt den kvantitativa ökningen av kärnvapenstridspetsarna som skett de senaste 10 åren (en nästan tredubbling av stridspetsar från cirka 200 runt 2010 till lite mer än 600 idag) har lett till frågor om Kina håller på att förändra sin traditionellt relativt återhållsamma kärnvapenstrategi baserad primärt på strategisk avskräckning och ”ömsesidig vedergällning” till en mera flexibel uppfattning av

kärnvapens militära och strategiska funktion, inte minst i frågan om Taiwan.

REFLEKTIONER EFTER PARADEN

Det är tydligt att Kina med militärparaden ville signalera styrka, såväl för den egna befolkningen som för omvärlden, inte minst mot USA och dess allierade i regionen. Att Vladimir Putin och Kim Jong-Un stod vid Xi Jinpings sida under paraden bara underströk den signaleringen.

När det kommer till utrustningen som paraderades blir det allt tydligare att Kinas militära modernisering övergått i en ny fas. Från tidigare årtiondens kopiering och anpassning av andra länders militära teknologi, till egenutvecklade system med allt högre grad av innovation. Det rör sig sällan om koncept eller teknologier som ingen annan har eller har tänkt på, men det faktum att Kina vill och kan ta fram dessa vapensystem visar att man är beredd att gå framåt även utan internationella motsvarigheter i tjänst, vilket tyder på en ökad riskbenägenhet och självsäkerhet. Det ger också en tydlig indikation om Kinas förmåga att snabbt gå från innovation till implementering. Alla system som visades i paraden är inte i aktiv tjänst och det är oklart om hur brett de kommer införas inom PLA, men om man följer tidigare mönster kommer merparten av de nya systemen som visades upp sannolikt att tas i tjänst inom kort. Som bland annat lyfts i en ny FOI-rapport om Kinas militära makt (*Studying China's Military Power: Analytical Framework and Methods*), att sedan införa, träna sin personal och faktiskt bygga militär förmåga från dessa nya system är en helt annan sak; men utan dem kan man inte ens börja. Den snabba kommunikationen och beslutsfattande som dessa system möjliggör ställer också krav på att befäl kan fatta snabba och självständiga beslut.

Det återstår att se om PLA lyckas införa denna nya utrustning, men paraden visar åtminstone en klart ökad förmåga att utveckla och producera högteknologisk militär materiel som i många avseenden är i den internationella framkanten. ■

Per Olsson är förste analytiker vid enheten för Försvarsekonomi och associerad till Asienprogrammet på enheten för Euroasiatisk säkerhetspolitik.

Christopher Weidacher Hsiung är fil. dr. i statsvetenskap, förste forskare och biträdande projektledare för Asienprogrammet på enheten för Euroasiatisk säkerhetspolitik.